

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě
Komenského 10, 586 01 Jihlava

Zřizovatelem organizace je Kraj Vysočina

AVIATIKA v české vizuální kultuře 1783–1957

termín výstavy: **10. 6. – 16. 10. 2022**

místo konání: **Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Komenského 10**

kurátorka: **Eva Bendová**

kontakt za OGV: **Ilona Staňková** (stankova@ogv.cz / 777 679 033)

komentovaná prohlídka: **22. 9. 2022 v 17 hodin**

vernisáž 9. 6. 2022 v 17 hodin

Aviatika – létání proměnilo způsoby vnímání a obrazům dala nové obsahy. V dnešní recepci létání je přítomný i ekologický aspekt nebo motivy civilizačních katastrof, které létající stroj, jak dokazují války, může zapříčinit. Lidský pokrok už nevnímáme s takovou závratí a vzrušením jako první aviatci. Právě na ně ale výstava cílí, na obrazy a významy létání ve století jeho rychlého rozletu.

Prvním balonovým vzletem uskutečněným v roce 1783 a rokem prvního faktického průzkumu vesmíru technologickou sondou v roce 1957 je výstava rámována. Mezi těmito lety se rozprostírá doba prvních balonových letů s ozvěnami snů, atrakcí a nadhledů. Krajina získala jiné měřítko, člověk jiné parametry vnímání své vlastní tíže. První motorové lety realizované ve světě od roku 1903 (bratři Wrightové) a od roku 1911 v Čechách nastartovaly prudký technologický rozvoj. Zdůrazňována je najednou rychlost, estetika stroje, ale také nervozita a roztěkanost moderního člověka, kterou zrychlený čas přináší. Setkáváme se i v těchto dobách se znovuzrozením postavy bájněho Ikaru, kterému v divokém lehkomyšlném letu shořela křídla. V době mezi válkami a těsně

před nimi se jeho bytost objevuje jako symbol pádu civilizace, konce duchovního rozletu člověka, umělce-básníka, který tak nikdy nezvítězí nad materiálností země a technologickým pokrokem.

Výstava nemapuje dějiny aviatiky. Ukazuje prostřednictvím několika kapitol možné významy létání, od prvních vznášejících se objektů, proměn vnímání krajiny až po poznání temných hloubek vesmíru.

Aviatika přinesla jiné chápání a mapování krajiny, jejíž nové perspektivy zasahují do široké škály obrazů. Dokumenty z aviatických akcí, knižní obálky dobových časopisů, humoristické a dobrodružné ilustrace, filmy Karla Zemana, plakáty pro ČSA až po fotografie Ladislava Sitenského sdělují rozdílnou obrazovou formou podobné obsahy. Ikonická díla českého moderního umění – jako je malba Jindřicha Štyrského, Josefa Čapka, Kamila Lhotáka, Bohumíra Matala nebo moderní sochařské alegorie Jana Štursy a Zdeňka Pešánka – tak mohou v námětech poprvé rezonovat v kontrastu s ryze populárním dobovým obrazem. To, že je aviatické snění a myšlení zrozené v minulých sto letech stále výtvarně aktuální, dokládají intervence současných umělců Josefa Achryera, Milana Saláka, Michala Cimaly nebo Jana Poupě.

Výstava je volným pokračováním realizované přehlídky v Západočeské galerii v Plzni (2021) a doplněním publikace *Od balonu ke kosmickému vědomí* Evy Bendové a Ondřeje Váši, kterou vydala Národní galerie v Praze.

U příležitosti otevření výstavy pro veřejnost se v pátek 10. 6. 2022 bude (za příznivého počasí) konat vzlet balonu z jihlavského náměstí, sledujte www.ogv.cz.

Poděkování

Díla na výstavu zapůjčili: Alšova jihočeská galerie, Arthouse Hejtmánek, Galerie Klatovy Klenová, Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Galerie umění Karlovy Vary, Galerie výtvarného umění v Ostravě, GASK – Galerie středočeského kraje, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, Moravská galerie v Brně, Nadační fond 8smička, Národní galerie Praha, Národní technické muzeum, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Západočeská galerie v Plzni, soukromí sběratelé a vystavující umělci.

Reprodukce a licence poskytli: Archiv Národního technického muzea, Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Moravská galerie v Brně, Muzeum Karla Zemana, Muzeum města Brna, Nadační fond 8smička, Národní filmový archiv, Národní galerie Praha, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Památník národního písemnictví, Státní oblastní archiv v Litoměřicích a Řízení letového provozu ČR, s.p.

Výstavě udělil záštitu hejtmán Kraje Vysočina Vítězslav Schrek.